

ROMERIKE HISTORIELAG

PARAPLYORGANISASJON FOR 17 HISTORIELAG PÅ ROMERIKE

Alf Prøysens Ringsaker-dialekt ble kjent for alle gjennom utallige radioprogrammer, hans viser og skrifter. Gunhild Kværness skriver i sin nye bok *Leve dialekten, en språkreise at Prøysen har hatt «fryktelig mye å si for nordmenns forhold til dialektbruk.»*

Foto: Ivar Aaserud/Aktuell/scanpix

På 1960-tallet ble det ofte sett på som negativt og bondisk å bruke dialekt. Det var vanskelig å slå seg opp i Oslo uten å legge om.

Gunhild Kværness, forfatter.

Dialekten er en del av vår identitet.

De fleste lokallagene har samlet, tatt vare på og dokumentert den lokale dialekten.

Det er også utgitt hefter om dialekt.

LA OSS SAMLE DET SOM EKSISTERER. BÅDE DET SKRIFTLIGE OG OPPTAK SOM ER GJORT PÅ ROMERIKE.

Bildet er fra Aftenposten Historie fra 21.01.2015. Fotografens navn står i bildet.

Dialekten vår er en vesentlig del av vår identitet. Bli med og synliggjør Romeriksdialekten. La oss høre den på både Facebook og på hjemmesiden.

Vi har mye å takke Alf Prøysen for. Hans talemål var blant annet med på å bane vei for at Ingrid Stenvold i dag får bruke sin nydelige Målselv-dialekt på Dagsrevyen. Slike lange og fine tanker får leseren i Gunhild Kværness bok om nordmenns kanskje største velsignelse og forbannelse: dialekten. «**Leve dialekten**» er en bok om språk og følelser.

På Romerike har Astrid Ruud Skedsmo gjort en stor jobb med boka «**Anna Monrads fortellinger**». Spesielt siste del i

boka hvor vi får innblikk i hvordan hun har behandlet språket er spennende. I tillegg er ordlista en gullgruve.

I disse «forandringens tider» blir det viktig å bevare vår identitet. La oss samle og dokumentere det vi har om dialektene våre. Målet er å kunne både synliggjøre og tydeliggjøre Romeriksspråket. Allerede i Årbok 1 - 1953 skrev Helge Refsum om Romeriksmålet.

Dere som har lyst til å bli med på denne reisen, gi lyd til thavors@icloud.com

KULTURMINNEREGISTRERING FOR PUBLIKUM

**BLI MED OG REGISTRER KULTURMINNENE SOM ER VIKTIGE FOR DEG.
DE ER VIKTIGE FOR ETTERTIDEN OGSÅ**

Kulturminneregistrering for publikum

Med denne applikasjonen kan publikum registrere kulturminner. Ta gjerne et eller flere bilder av kulturminnet!

1. Skriv inn informasjon

Type kulturminne (obligatorisk)

Velg...

Velg hvilken type kulturminne du ønsker å registrere

Hva kalles kulturminnet?

Angi hva kulturminnet kalles på folkemunne

Beskrivelse:

Gi en kort beskrivelse av kulturminnet 254 tegn gjenstår

Bilde/video

Velg fil

Legg ved et eller flere bilder/video av kulturminnet

2. Velg lokasjon

Angi lokasjonen for denne oppføringen ved å klikke/trykke på kartet, eller ved å bruke ett av følgende alternativer.

Da har vi endelig funnet en kartløsning som fungerer for alle med en smartphone. Geodata har gitt oss en løsning som er tilpasset oss historielagsfolk.

Innføringskurs blir holdt i den nærmeste framtid på historielagets hus. Det er veldig enkelt å registrere. Se bilde til venstre. Har du posisjonen på tlf. på så plassers posisjonen på kartet automatisk.

For å ha en viss kvalitetssikring må en administrator godkjenne registreringen. Dette gjøres også via en app. Når det er gjort er kulturminnet synlig i kartet med en gang.

De fleste lokallagene har registrert og skiltet kulturminner. Noen har registrert sætervanger, andre har registrert husmannsplasser eller dammer, møller, sager eller navn på jorder. Eller kanskje andre spesielle plasser som er viktige lokalhistoriske «bautasteiner». Dette finnes på mange forskjellige medier og formater. Her har vi muligheten til å samle alt på et sted.

Dette skal ikke bare bli et nytt arkiv, men noe som vi vil få folk til å bruke. Til å planlegge turer, hente informasjon når de lur på hva eller hvor de er. Vi kan samle historier og bilder som kan knyttes til de registrerte plassene. Nes kommune har allerede hatt glede av prosjektet.

Nå er det ikke et vanlig kart som er grunnlaget. Her er det et 3D kart. Se Raumnes Historielag:

[Kulturminnekart](#)

STØTT OSS MED DIN GRASROTANDEL

Støtt oss med din grasrotandel. Pengene går til fremming av Romerikes kultur, målføre og historie. Om grasrotandelen: Den er 7 % av spillinnsatsen, summen er altså avhengig av hva den enkelte spiller for. Og det er jo slett ikke alle som spiller.

I 2018 gav det kr 10.000,- med 31 spillere. Så langt i 2019 er vi 29 spillere. Det er 0,8% av medlemsmassen. Hadde 1/3 (ca 1250) av medlemsmassen støttet oss, kunne det kanskje gitt Romerike Historielag like mye som lokallagenes kontingent. Meld deg her: <https://www.norsk-tipping.no/grasrotandelen>

Verv nye grasrotgivere!!

Se også: <https://www.norsk-tipping.no/artikler/grasrotandelen-en-ti-arig-suksesshistorie>

ÅRSMØTE I ROMERIKE HISTORIELAG

Ble avholdt 5. juni 2019 på Misjonshuset i Gjerdrum, med Gjerdrum Historielag som vertskap
Stor takk for et fint arrangement.

Noen saker som ble avgjort av årsmøtet: Kontingenten for 2020 ble kr 100,- pr. medlem.

Antall delegater som kan møte med stemmerett ble forandret i henhold til Blaker og Sørum Historielags forslag. Dere finner dette i [Årsmøtepapirene](#)

Økonomien ble selvfølgelig diskutert. Spesielt portoutgiftene til Skytilen. Det kom mange forslag som vi vil se på i styret for å finne en måte å kutte utgifter på. Dere får årsmøtereferatet så fort det er klart.

Har ved flere anledninger etterlyst en måleenhet for verdien av kulturminner. I arbeidet med oppdatering av kulturminnevernplanen for Akershus fram mot Viken fikk vi innspill på dette. Det meste dreier seg om bygninger og penger. Mye lesing, men nyttig for å forstå tankegangen i kulturminnevernet. Her er lista: <http://www.kulturav.no/kulturavven-er-verdifull-for-europa>

<https://www.riksantikvaren.no/Aktuelt/Nyheter/Verdien-av-kulturav>

<http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NIBR/Publikasjoner/Kulturav-som-ressurs-i-samfunnsutviklingen>

<https://fortidsminneforeningen.no/nyheter-og-hendelse/verdien-av-kulturminner>

<https://www.vista-analyse.no/no/publikasjoner/indikatorer-for-kulturavens-samfunnsnytte/>

<https://www.menon.no/wp-content/uploads/2017-42-Kulturminnefondets-samfunnsnytte.pdf>

<https://www.riksantikvaren.no/Tema/Verdiskaping>

<https://www.riksantikvaren.no/Aktuelt/Nyheter/Vil-overvinne-hindringer-for-kulturavsbidrifter>

https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-nordland/dokument-fmno/landbruk-og-mat-dokumenter/naringsutvikling-dokumenter/liv_i_fjosan_brosjyre_fyxgl.pdf

Det finnes flere også, men i første omgang kan dere lese litt her.

KULTURMINNEVERN I PRAKSIS

I Skedsmo kommune

pågår en sak om inngrep i et område med automatisk fredede kulturminner. Skedsmo Historielag påpekte et forhold hvor Akershus fylkeskommune hadde gitt en grei dispensasjon etter faglig undersøkelse. I midlertid ble resultatet annerledes enn de premisene som ble gitt. Så kom Skedsmo kommune med plan og bygningsloven. Et klassisk eksempel på fortolkninger og egeninteresser. Men en ting er klar.

«Lov om kulturminner»

§ 1. Lovens formål

Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.

Det er et nasjonalt ansvar å ivareta disse ressursene som vitenskapelig kildemateriale og som varig grunnlag for nålevende og fremtidige generasjoners opplevelse, selvforståelse, trivsel og virksomhet. Når det etter annen lov treffes vedtak som påvirker kulturminneressursene, skal det legges vekt på denne lovs formål.

§ 2. Kulturminner og kulturmiljøer – definisjoner.

Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljøer menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.

Reglene om kulturminner og kulturmiljøer gjelder så langt de passer også for botaniske, zoologiske eller geologiske forekomster som det knytter seg kulturhistoriske verdier til.

Etter denne lov er det kulturhistorisk eller arkitektonisk verdifulle kulturminner og kulturmiljøer som kan vernes. Ved vurdering av verneverdier kan det i tillegg legges vekt på viktige naturverdier knyttet til kulturminnene.

I Ullensaker kommune

nådde ikke Ullensaker Historielag fram med sine forslag/innsigelser til utbyggingen av Gotaasalléen, men Sparebankbygget blir bevart.

Herredshuset og bankbygget pluss nybygget

«Ny bebyggelse består av et punkthus mot Gotaasalleen og et lamellbygg langs jernbanen. I tillegg skal den opprinnelige delen av Sparebankbygget bevares.

På bakkeplan mot gaten legges det til rette for kafeer og strøksbutikker som bidrar til å skape liv i sentrum. Bebyggelsesstrukturen er også utformet med tanke på å forholde seg best mulig til naboer og å legge til rette for videre utvikling av K2-området. Grepene med oppdeling av bebyggelsen skaper plassdannelse og åpenhet, noe som tilfører området nye og grønne kvaliteter. Med dette ønsker vi at vårt prosjekt skal gi et positivt tilskudd til en grønn og fremtidsrettet byutvikling på Jessheim, med åpne byrom der det er godt å oppholde seg».

Dette er saket fra sluttbehandlingen. Vi anbefaler at Ullensaker Historielag tar vare på bildene i Illustrasjonsprosjektet, og sammenligner med hva de ender opp med.

Romerike Historielag

www.historielag.no

e-post: rohists@online.no

telf. 63878890